

**การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**

โรงเรียนบ้านเบิกไพร จังหวัดราชบุรี

**Development of an Instructional Package on Buddhism Religious Days in Social
Education, Religion and Culture Curriculum Strand for Prathomsuksa 3 Students
in Banberkprai School, Ratchaburi**

อรอนงค์ มัยรัตน์¹ เกศินี โสขมา² วินัย ชุ่มชื่น³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

E-mail: onanongjeedjeed@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร ปีการศึกษา 2559 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพรที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านเบิกไพร จังหวัดราชบุรี จำนวน 28 คน แบบแผนการทดลองคือ one group pretest-posttest design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 เล่ม คือ เล่มที่ 1 วันมาฆบูชา เล่มที่ 2 วันวิสาขบูชา และเล่มที่ 3 วันอาสาฬหบูชา แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวม 3 เล่ม ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 เท่ากับ 83.00/82.80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้บทเรียนสำเร็จสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางศาสนา อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา / บทเรียนสำเร็จรูป / วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

Abstract

The objectives of the research were to 1) develop and evaluate the effectiveness of an instructional package on Buddhism Religious Days, in Social Education, Religion and Culture Curriculum Strand for Prathomsuksa 3 students, based on the standard criterion set of 80/80, 2) compare the students' learning achievement before and after the implementation of the instructional package into the class in 2016, and 3) examine the students' satisfaction towards the use of the instructional package. The population of the study included 28 Prathomsuksa 3 students, enrolled in the second semester of 2016. One Group Pretest-Posttest was employed as the research design of the study. The research instruments consisted of the instructional package on Buddhism Religious Days, in Social Education, Religion and Culture Curriculum Strand (It comprised 3 books in the set, including Book 1: Magha Puja Day, Book 2: Vesakha Puja Day, and Book 3: Asalha Puja Day), an achievement test as the identical copy of the pretest and the posttest, and a questionnaire to survey students' satisfaction. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Dependent t-test.

The result of the study presented that 1) the effectiveness of the instructional package met the standard criterion set of E_1/E_2 , as the result of 83.00/82.80, 2) the students' learning achievement score was higher after the treatment by using the instructional package at a significance level of .01, and 3) the students' satisfaction towards the use of the instructional package was at a high level.

Keywords: Development / Instructional package / Buddhism religious days

บทนำ

จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนเชื้อชาติไทยอันเกี่ยวเนื่องกับความเป็นมาของพระพุทธศาสนา ชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จนกล่าวได้ว่าชนชาติไทยเป็นชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา ดังนั้น จึงมีเหตุผลหลายประการที่รัฐบาลจะต้องจัดหลักสูตรให้คนไทยได้ศึกษาพระพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยควรมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้องต่อศาสนาที่ตนนับถือ อีกทั้งคนไทยทุกคนควรเรียนรู้พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยเพื่อดำเนินชีวิตและทำงาน หรือทำหน้าที่ในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างประสานกลมกลืน และได้ผลดี อีกประการหนึ่งคือ สังคมไทยอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอนจริยธรรม ยอมรับระบบจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นมาตรฐานที่ยึดถือปฏิบัติตลอดมา คนไทยจึงควรเรียนรู้พุทธจริยธรรมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคมให้บรรลุประโยชน์และสันติสุข กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ เช่น เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553, หน้า 4)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่ประกอบด้วยศาสตร์ต่าง ๆ หลายแขนง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสภาพแวดล้อม โดยมีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพผู้เรียนหลายประการ ได้แก่ ให้มีความยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่นที่ตนนับถือสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ให้มีความยึดมั่นศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติ เพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนไว้ว่า “มีคุณธรรม นำความรู้ ภูมิใจไทย ใช้เทคโนโลยี มีความพอเพียง” มีการกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ มีสุขภาพ มีคุณธรรม ระดับดีตามเกณฑ์ และหลักสูตรยังได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัด มีความรับผิดชอบ กตัญญู สัมมาคารวะ ตามประเพณีวัฒนธรรมไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ระบุให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเน้นในด้านคุณธรรม จริยธรรม ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของนักเรียนโรงเรียนบ้านเบิกไพร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556-2557 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า นักเรียนร้อยละ 74.18 และ 76.44 มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด และเมื่อพิจารณาจุดประสงค์ข้อที่ 1-6 ซึ่งเป็นสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมที่มีนักเรียนไม่ผ่านการประเมินเป็นจำนวนมากกว่าสาระอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมต่อไป

สื่อการสอนนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ และช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับนักเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการได้รวดเร็วและจำได้อย่างถาวร สื่อการสอนมีมากมายหลายชนิดด้วยกัน เช่น ของจริง ตำรา ภาพนิ่ง แผ่นภาพโปสเตอร์ วัสดุกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว แถบบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนโปรแกรม บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น สื่อการสอนแต่ละชนิดจะมีคุณค่าหรือลักษณะพิเศษในตัวของตัวเองแตกต่างกันไป ในการเลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงแก่นักเรียน ผู้สอนควรพิจารณาถึงคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา การสอน กระบวนการเรียนการสอน ความพร้อมของเครื่องมือ สถานที่ เวลา และเงินทุนที่ใช้ผลิต ซึ่งจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยของเพ็ญพนา พ่วงแพ (2550, หน้า 120-123) และอรรณพ ไตรธำตริ (2550, หน้า 112-113) พบว่า การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการเรียนแบบปกติ

ในบรรดาสื่อการเรียนหลายอย่างนั้น บทเรียนสำเร็จรูปนับว่าเป็นสื่อการเรียนที่รวบรวมภาพการ์ตูนเพื่อแสดงเรื่องราวที่ต้องการ มีเนื้อหาต่อเนื่องกันเป็นลำดับ โดยมีการบรรยายสั้น ๆ เพื่อขยายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีรชัย ปฐมนิธิ (2552, หน้า 4) กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก ซึ่งบทเรียนสำเร็จรูปนี้มีแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนทำให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2551, หน้า 21) ได้กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูปหมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

โดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก แต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง อรรถาธิบาย (2550, หน้า 57-58) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีคุณค่าต่อการศึกษามาก ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองในเรื่องความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปต่อนักเรียน คือ ได้รับความสนใจ ได้ฝึกคิดได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปต่อครูผู้สอนคือ มีเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มความมั่นใจในการสอนและการวัดประเมินผล ประโยชน์โดยทั่วไปคือ มีประสิทธิภาพในการสอนและการวัดผล ใช้สอนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา บทเรียนสำเร็จรูปยังใช้เพื่อการทบทวนและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นเนื่องจากสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

จากการศึกษาจะเห็นว่าบทเรียนสำเร็จรูปมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนตามความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถคิดหาความรู้และทำความเข้าใจตามศักยภาพของตนเอง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพขึ้นอีกวิธีหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร ปีการศึกษา 2559
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพรที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านเบิกไพร จังหวัดราชบุรี จำนวน 28 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร ปีการศึกษา 2559

3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และประเมินความพึงพอใจ 2 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 8 ชั่วโมง

3.2 สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3 วัน คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 เล่ม เล่มที่ 1 วันมาฆบูชา เล่มที่ 2 วันวิสาขบูชา และเล่มที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 10 ข้อ

มีอันดับความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 5 พึงพอใจมาก มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 4 พึงพอใจปานกลาง มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 3 พึงพอใจน้อย มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 2 และพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 1

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบในแต่ละข้อ มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

2. ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือทดลองบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 เล่ม มีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตัวชี้วัดและสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สารและมาตรฐานการเรียนรู้ ประเด็นการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้

2.1.2 กำหนดกรอบเนื้อหา กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัดในการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป

2.1.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้บทเรียนสำเร็จรูป

2.1.4 ศึกษาการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จากหนังสือเอกสารและหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อใช้เป็นแนวการสร้างต่อไป

2.1.5 สร้างบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามกรอบเนื้อหาสาระ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ของกลุ่มสารการเรียนรู้ จำนวน 3 เล่ม เล่มที่ 1 วันมาฆบูชา เล่มที่ 2 วันวิสาขบูชา เล่มที่ 3 วันอาสาฬหบูชา ในแต่ละเล่มของบทเรียนสำเร็จรูป ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน จุดประสงค์ สารสำคัญ กรอบให้ความรู้ กรอบเฉลย แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เมื่อสร้างเสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมตามคำแนะนำ นำบทเรียนสำเร็จรูปที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียน โดยเลือกแบบเจาะจง สำหรับแบบรายบุคคล จำนวน 3 คน และแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน

2.2 การสร้างเครื่องมือวัดผล ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 1 ชุด ชุดละ 30 ข้อ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก โดยมีการศึกษาตัวชี้วัดรายปี ศึกษาการสร้างแบบทดสอบที่ดี สร้างแบบทดสอบ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพหาข้อผิดพลาดและความสอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การนำบทเรียนสำเร็จรูป และเครื่องมือวัดผลไปใช้ทดลองในแบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการศึกษาแบบ Pre-experimental design แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลังเรียน (One group pretest-posttest design) ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร จำนวน 28 คน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยข้อมูลเชิงพรรณนาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนด้วยค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แยกตามวัตถุประสงค์ พบว่า

ตอนที่ 1 ผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 28 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการหาประสิทธิภาพดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

บทเรียนสำเร็จรูป	ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2
เล่ม 1 เรื่อง วันมาฆบูชา	85.54/83.20
เล่ม 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา	80.75/82.80
เล่ม 3 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา	82.71/82.40
เฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$ %)	83.00/82.80

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมบทเรียนสำเร็จรูปมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 ทุกเล่ม โดยมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 83.00/82.80 บทเรียนสำเร็จรูปที่มีค่าประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูปเล่ม 1 เรื่อง วันมาฆบูชา ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 85.54/83.20 บทเรียนสำเร็จรูปที่มีค่าประสิทธิภาพสูงรองลงมา ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป เล่ม 3 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.71/82.40 และบทเรียนสำเร็จรูป เล่ม 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.75/82.80 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้นได้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเต็ม	μ	δ	t
คะแนนก่อนเรียน	28	40	12.43	2.17	40.26**
คะแนนหลังเรียน	28	40	34.25	4.28	

หมายเหตุ ** มีระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป มีค่าเฉลี่ย 12.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17 และหลังเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป มีค่าเฉลี่ย 34.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.28 ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า การเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผลการวิจัย

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้น จำนวน 3 เล่ม เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทุกเล่ม

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเบิกไพร สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.00/82.80 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปทั้ง 3 เล่ม ตามหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่ดี มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน มีการเสนอเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ละน้อยอยู่ในกรอบ เป็นเรื่องราวสนุกสนาน มีเนื้อหาสาระแตกต่างกัน มีหลากหลายรูปแบบ และเรียงเนื้อหาที่น่าสนใจจากง่ายไปหายากเป็นลำดับ ตามแนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner) ว่ากระบวนการเรียนรู้จะเกิดได้ต่อนักเรียนมีความสนใจและกำลังใจในการเรียน โดยมีการเสริมแรงในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมจนทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ละน้อยจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยต้องการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนได้เลือกตอบคำถามในกรอบของบทเรียนสำเร็จรูป ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งใช้หลักในการเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนมีขวัญและกำลังใจในการเรียนรู้และสามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้ในทันทีจากการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปจากการมีเฉลยคำตอบให้ทราบทันทีที่ทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบในกรอบต่อไป ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสาร งานวิจัย ศึกษากระบวนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของทุกฝ่าย จากนั้นนำบทเรียนสำเร็จรูปที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เนื้อหาด้านการผลิตนวัตกรรมและด้านการวัดผลประเมินผล พิจารณาและประเมินบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมกับเนื้อหา และรูปแบบที่นำเสนอในบทเรียนสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงเสร็จแล้วนำบทเรียนสำเร็จรูปไปทำการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปครบถ้วนทุกขั้นตอน จึงส่งผลให้บทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผลการศึกษา

2. ผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องชัดเจนขึ้น อีกทั้งเนื้อหาของบทเรียนสำเร็จรูปในแต่ละเรื่องเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน แบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยมีความหลากหลาย และจากการทำแบบฝึกหัดเป็นการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งผู้รายงานได้นำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีโอกาสดูแลเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ นอกจากนี้บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอนจนมีความเหมาะสม เช่น แบบทดสอบได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ หาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้รายงานได้นำแบบทดสอบไปหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้บทเรียนสำเร็จรูปมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้อยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีเรือน ไกล่ชิด (2557) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย บทเรียนสำเร็จรูปและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูป มีประสิทธิภาพ 87.93/86.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุสุมา แสงเดช (2552, หน้า 35) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง นักเรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอนทีละน้อย และทราบผลการเรียนรู้ของตนเองทุกขั้นตอน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถศึกษาบทเรียนในเวลาใด เมื่อไรก็ได้ ตามความพอใจของนักเรียนเองทั้งยังเป็นวิธีสอนที่ช่วยลดภาระครู และช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูปทั้ง 3 เล่ม เท่ากับ 4.01 แสดงถึงนักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาในข้อที่ 3 โดยนักเรียนมีคะแนนความพึงพอใจสูงสุดในเรื่อง การที่บทเรียนสำเร็จรูปสามารถให้ความรู้ได้ดี รองลงมามีคะแนนความพึงพอใจสูงในเรื่อง การใช้ภาพประกอบที่น่าสนใจ จากการที่นักเรียนมีค่าคะแนนความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้รายงานสร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี รู้สึกชอบบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนอยากเรียน และตั้งใจเรียน เมื่อมีการใช้บทเรียนสำเร็จรูปในการพัฒนาการเรียนการสอน เหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับมธุรส สว่างบำรุง (2551, หน้า 48-51)

ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจกับผลการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใดนั้น คือสิ่งที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการส่งเสริมความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สาระสังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อเสริมการสอนสังคัมศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น และสามารถทำให้ครูผู้สอนเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการสร้างสื่อการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. จากการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสามารถช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้จริง ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรนำบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียน
3. จากการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วย เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อที่เข้าถึงนักเรียนได้ทุกสถานที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุศยา แสงเดช. (2552). **บทเรียนสำเร็จรูป คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- ทศนา เขมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรชัย ปุณณโชติ. (2552). **การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพะนอ พ่วงแพ. (2550). **การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมการตูนเรื่องจังหวัดราชบุรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มธุรส สว่างบำรุง. (2551). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: กิตติการพิมพ์.
- ศรีเรือน ไกล่ชิด. (2557). **พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรรณ ไตรราตรี. (2550). **ความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.